

BULGARİSTAN SİYASETİNDE RUSOFİL BİR AKTÖR: VIZRAJDANE (YENİDEN DOĞUŞ) PARTİSİ

Mustafa Işık

BULGARİSTAN SİYASETİNDE RUSOFİL BİR AKTÖR: VIZRAJDANE (YENİDEN DOĞUŞ) PARTİSİ

Mustafa Işık

- Bulgaristan'daki siyasal bölünmüşlük tartışmaları (Rusofil Avro-Atlantikçi) nasıl şekillenmektedir?
- Vızrajdane Partisinin son yıllardaki yükselişini nasıl açıklayabiliriz?
- Milliyetçi ve Rusofil yönelimleri kendinde toplayan Vızrajdane Partisi, Bulgar Sosyalist Partisinin ana muhalefet rolünü alabilir mi?

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle Bulgaristan siyasetinde gerçekleşen dönüşümler, ülkeyi uzun vadede Avrupa-Atlantik eksenine kaydırmıştır. Komünist mirası ve hafızayı taşıyan Bulgar Sosyalist Partisi, bu süreçte genellikle devletçi ve mevcut düzeni koruyan bir yaklaşım sergilemiştir. Demokrat ve reformist grupların Avrupa Birliği (AB) ve Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) üyelik süreçlerindeki başarıları, Rusya yanlısı oluşumlara dar bir siyasi alan bırakmıştır. AB ve NATO üyelik süreçleri, Rusya yanlısı grupları daha milliyetçi ve ulusalcı bir çizgiye yönlendirmiştir. Bu bağlamda, Bulgar Sosyalist Partisi AB ve NATO ile ilgili daha ılımlı politikalar benimsemek zorunda kalmıştır. 2005 sonrası, milliyetçi ve ulusalcı partilerin yükselişe geçtiği bir dönem olarak kayda geçmiştir. VMRO ve ATAKA'nın Rusofil mirası günümüzde Vızrajdane Partisi'ne taşınmıştır. Vızrajdane, diğer aşırı sağ ve milliyetçi partilerin geçmişteki hatalarından ders alarak söylem ve eylem bütünlüğünü daha ulusalcı bir tonda ortaya koymaktadır. Siyasal sistem içerisinde taleplerini somutlaştıran Vızrajdane lideri Kostadinov, ulusal çıkarlar temalı

analizlerini sosyal medya üzerinden dile getirmektedir. Popülist söylemleriyle dikkat çeken Vızrajdane Partisi, Ukrayna-Rusya savaşı ve bölgesel konularda Bulgar Sosyalist Partisi'nin ana muhalefet rolünü üstlenmiştir. AB ve NATO karşıtlığının önde gelen isimlerinden olan Vızrajdane lideri Kostadin Kostadinov, aynı zamanda sokak eylemleriyle de ülkedeki Rusofil siyaseti canlı tutmaktadır.

Vızrajdane (Yeniden Doğuş) Partisinin Yükselişi

Bulgaristan siyasi tarihinde kurulan partilerin ortaya çıkış şekillerine bakıldığında karşıt ideolojilerin etkisi göze çarpmaktadır. Demokratikleşme döneminde kurulan partilerin AB ve NATO yaklaşımları genellikle ılımlı bir modelde gelişirken, Bulgaristan'ın AB ve NATO'ya girişi sonrası siyasal sistemde milliyetçi partiler artışa geçmiştir. AB ve NATO'ya yönelik şüpheli yaklaşım geleneği sol-sosyalist partilerden zamanla yeni tip popülist milliyetçi partilere kaymıştır. Bu durum tarihsel dinamiklerle ilişkili olan Ru-

sofil ve Avro-Atlantikçi tartışmalarını yeniden canlandırmıştır.¹

2005 yılında Volen Sideorov tarafından kurulan Rusofil eğilimlere sahip ATAKA Partisi, “euroseptisizm ve yabancı düşmanlığı” temelindeki popülist politikaları ile Bulgaristan siyasetinde bir dönüm noktası oluşturmuştur.² VMRO ve ATAKA’nın yaklaşımlarını temel felsefe edinen Vızrajdane Partisi hem sol hem de sağ seçmenden oy alabilen milliyetçi bir yapıda oluşturulmuştur.³ Partinin ideolojik arka planında Rusofil eğilim ağır basmaktadır. Vızrajdane Partisi, 2 Ağustos 2014’te Bulgar tarihinin en önemli başkentlerinden biri olan Pliska (Ağbaba) şehrinde kurulmuştur. Vızrajdane Partisinin kurucusu olan Kostadin Kostadinov, VMRO-BND içerisinde yıllarca faaliyetlerde bulunmuş bir tarihçi ve akademisyendir. Partinin kuruluşu 2 Ağustos tarihine İlinden-Preobrazhen ayaklanmasının yıl dönümüne denk getirilmesi siyasi bir mesaj niteliğindedir. Partinin ismi ve kuruluş yeri tarihsel sembolik bir mesaj içerirken Bulgar tarihinin eski canlı günlerini hatırlatma amacı taşımaktadır. Vızrajdane Partisi ideolojik olarak kendini Avro-Atlantik karşıtlığı üzerinden tanımlamaktadır.⁴

Parti hedef ve programı içerisinde yer alan “Yurtdışı Bulgarlar” konusu parti elitleri tarafından öncelikli olarak dikkate alınmaktadır. Vızrajdane Partisi, kendi parti programında dış politikanın ulusal çıkaralar etrafından şekillenmesi gerektiğinden bahsederken, Makedonya ve yurtdışı Bulgarlar konusunu merkeze almaktadır. Parti programında dünya siyasetinin AB ve ABD’ye indirgenmesi eleştirilmekle birlikte alternatif dış politika önerileri sunulmaktadır. Rusya, Arap Dünyası, Uzak Doğu ve AB dışındaki komünizm döneminde kurulan bağların yeniden canlandırılması tavsiye edilmektedir. Bu bağlamda dış politikada BKP mirasını önemseyen Vızrajda-

ne, eski bağlantıların harekete geçirilmesi noktasında Bulgar Sosyalist Partisi ile benzerlikler taşımaktadır. Rusya’nın Bulgaristan’ın öncelikle düşmanı değil bir ortağı ve müttefiki olduğu ifade edilen parti programında, dış politika çerçevesinde agresif ama aynı zamanda makul ve dengeli bir dış politika rotasına vurgu yapmaktadır.⁵

Vızrajdane Partisinin söylemleri arasında Kuzey Makedonya ile birleşme teması ağır basmaktadır. Bu söylemleri dikkate almayan AB ve NATO yanlısı partiler olsa da Bulgaristan kamuoyunda Makedonya meselesi tüm partiler için milli bir konu olarak teecessüm etmektedir. Parti programında ayrıca Dobruca Bölgesi ve Batı Bölgeleri ifadeleri ile yayımlacı dış politika argümanlarına hizmet edecek söylemler yer almaktadır. Bulgar milliyetçiliğinin sadece Bulgaristan sınırları içerisinde değil yakın çevre ülkelerinde de diri tutulması için politik öneriler yapılmaktadır. Parti programında yer alan bazı öneriler şunlardır:

- Etnik Bulgarlara, Bulgar vatandaşlığının verilmesi.
- Yurtdışı Bulgarlar Ajansının, Dışişleri, STK’lar ve Bulgar Ortodoks Kilisesi ile ortak diaspora çalışmalarının başlatılması.
- Diasporadan gelen etnik Bulgarların, nüfusu azalmış veya azalan yerleşim yerlerine organize bir şekilde yeniden yerleştirilmesi.
- Mülteci Krizinde Vişegrad Dörtülüsü ve AB üye ülkeleri ile koordineli politikalar izlemek. (Burada öncelik Bulgaristan içerisinde mülteci sayısı en az sayıda tutma politikası ön plandadır.)⁶
- Bulgar Ordusunun yeniden yapılandırılması İsviçre Modeline göre planlanacaktır.
- Ordu planlamasının içerisinde “Kendini savunmak isteyen silahlı halk” formülü esas alınacaktır.⁷

1 Nikolai Genov, “Radical Nationalism in Contemporary Bulgaria”, Review of European Studies Vol. 2, No. 2; December 2010, s.41-45.

2 Volen Siderov, *Moayata Bitka Za Bulgariya*, Bumerang Bg, Sofya, 2007, s.3-7.

3 Vızrajdane (Възраждане) mana olarak Türkçe’de Diriliş veya Yeniden Doğuş anlamlarına gelmektedir.

4 Vızrajdane Partisi, <https://vazrazhdane.bg/за-нас/> (Erişim Tarihi: 01.12.2023)

5 Vızrajdane Parti Programı, https://vazrazhdane.bg/wp-content/uploads/2023/03/myPlatforma_Vazrazhdane.pdf, (Erişim Tarihi: 1.015.2023)

6 Bulgar Toprakları, Vızrajdane Parti Programı, <https://vazrazhdane.bg/българските-земи/> (Erişim Tarihi: 1.05.2023)

7 Bulgaristan Ordusu Maddesi, Vızrajdane Parti Programı, <https://vazrazhdane.bg/българската-армия/> (Erişim Tarihi: 1.05.2023)

Seçim Sonuçları

Seçimler	Oy	%	Koltuk	+/-	Durum
2017	37,896	1,11 (11)	0/240	0	Meclis Dışı
Nisan 2021	78,395	2,41 (9)	0/240	0	Meclis Dışı
Temmuz 2021	82,147	2,97 (8)	0/240	0	Meclis Dışı
Kasım 2021	127,568	4,86 (7)	13/240	+13	Muhalefet
2022	254,952	9,83 (4)	27/240	+14	Muhalefet
2023	358,174	13,58 (3)	37/240	+10	Muhalefet

Kaynak: <https://results.cik.bg/> (Erişim Tarihi: 05.05.2024)

Vızrajane Partisi, 2014 yılında kurulmuş olup, 2017 yılındaki seçimlerde beklediği sonucu alamamıştır. 2017-2021 yılları arasında ise GERB ve Birleşik Vatandaşlar koalisyonu hükümeti oluşturmuştur. Birleşik Vatandaşlar; ATAKA, VMRO ve NFSB partilerinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. GERB ile ortak hareket eden bu milliyetçi sağ ittifak diğer Rusofil partilere sosyolojik bir alan bırakmamıştır. 2021 seçimlerinde oy oranını artıran Vızrajane, yine de hedeflediği sonuçlara ulaşamamıştır. 2021-2023 yılları arasında sıkça tekrarlanan seçimler, Rusofil grupların desteklediği Vızrajane için yeni fırsatlar ortaya koymuştur.

2021 yılında Kasım ayında yapılan seçimlerde, barajı geçen Vızrajane, muhalefet olarak sistemde yerini almış ve sert bir üslupla AB ve NATO politikalarına eleştiriler yönelmiştir. Bu dönemde, BSP'nin net bir şekilde karşı çıkamadığı AB ve NATO konularında, ulusalcı retoriği ile oy oranını artırmayı başarmıştır. Kasım 2021 seçimlerinde 127.528 oy alarak 13 milletvekili çıkarmış, 2022 seçimlerinde ise 254.000 oy ile 27 milletvekili kazanarak gücünü artırmıştır. Vızrajane, 2023 yılında 358.174 oy ile 37 milletvekili kazanmıştır. AB ve NATO yanlısı partilerin çok sayıda alternatif sunmasına rağmen, Rusya yanlısı siyasi partilerin kısıtlı alternatifleri Vızrajane'nin yükselişini desteklemiştir. Ukrayna-Rusya Savaşı ve Makedonya meselelerinde aktif bir siyaset izleyen Vız-

rajane lideri Kostadinov, iktidarın AB ve NATO politikalarına karşı sert ulusalcı söylemleri benimserken, sokak protestoları ile de ülkede Rusofil ve Avro-Atlantik rekabetini canlı tutmaktadır.

Bulgaristan'da Rusofil ve Avro-Atlantikçi Tartışmaları ve Vızrajane

Covid-19 sürecinde Bulgaristan'daki aşı karşıtı kampanyaların başında yer alan Vızrajane lideri Kostadin Kostadinov'un söylemleri ve açıklamaları "antiglobalist" tutum çerçevesinde Rusya'nın bölge siyaseti ile uyumludur. İç faktörler bağlamında Vızrajane Partisinin yükselişe geçmesi, Rusya'nın bölgedeki nüfuzunu arttırmasına zemin hazırlamaktadır. Bulgaristan'daki ABD ve NATO üslerinin hemen kaldırılması noktasında faaliyetler yürüten Vızrajane Partisi, Ukrayna meselesinde Rusya'nın izlediği politikaları açıkta desteklemektedir. Rusya'nın bölgede AB karşıtı, milliyetçi ve Euroseptik partileri desteklemesi Bulgar kamuoyunda Rusofil ve Rusofob tartışmalarını en temel siyasi konu haline getirmektedir. Ayrıca Bulgaristan'daki Rusofil siyasetin güçlenmesinde AB'nin yanlış mülteci politikasının da etkisi yadsınamaz.⁸

3 Mart 2022'de Rusya'nın Sofya Büyükelçisi Mitrofanova'nın, Bulgaristan'ın Osmanlı Devletinden bağımsızlığını kazandığı tarihe referansla yapmış

8 Те отричат COVID-19 и вярват, че всичко се дирижира от САЩ. Как «Възраждане» стигна до парламента, <https://www.svobodnaevropa.bg/a/31564645.html>, (Erişim Tarihi: 20.12.2023)

olduğu “Rusya’nın Ukrayna’yı özgürleştirdiği” benzetmesi, Bulgaristan Başbakanı Kiril Petkov tarafından sert bir şekilde eleştirilmiştir. Daha sonra Rus Büyükelçi Mitrofanova, Dışişleri Bakanlığına çağrılmış ve Rusya’nın Bulgaristan’ın içişlerine karışmaması gerektiği yönünde bir mesaj yayınlanmıştır. Bu olay, Bulgaristan ile Rusya arasındaki ikili ilişkilerde son yıllardaki en kritik an olarak kaydedilmiştir. Rus Büyükelçi’nin özür dilemesine rağmen, ikili ilişkilerin yeni bir sıkıntılı döneme girdiği ve farklı bir boyut kazandığı gözlemlenmektedir.⁹ Bu hadise Bulgaristan-Rusya ilişkilerinde büyük bir krize sebebiyet vermiş, 70 Rus diplomat sınır dışı edilmiştir. Bulgaristan Parlamentosu’nda muhalefette bulunan ve Rusya’nın çıkarlarını açık bir şekilde savunan Vızrajdane Partisinin lideri Kostadin Kostadinov, 70 Rus diplomatın sınır dışı edilmesi kararına itiraz edeceklerini ve bu konuda suç duyurusunda bulunacaklarını açıklamıştır.¹⁰

Vızrajdane Partisi lideri Kostadin Kostadinov, Rusya’ya yönelik yaptırımlar konusunda AB ve NATO’dan bağımsız hareket edilmesi gerektiğini savunmaktadır. BSP ve Vızrajdane Partisi, Rusya-Ukrayna meselesinde benzer görüşleri ifade etmektedir. Vızrajdane lideri Kostadinov, bu süreçte Rus Büyükelçiliği’nin görüşlerini hem meclis hem de sokak eylemlerinde dile getirmiştir. Bu bağlamda Kostadinov’un 3 Mart 2022 tarihinde Şipka Tepesi’nde yaptığı konuşma, ülke içinde ve Ukrayna’da önemli bir tartışma sürecini başlatmıştır.¹¹ Bulgaristan’daki Rusofil eylemleri dikkatle takip eden Ukrayna yetkilileri, Vızrajdane Partisi lideri Kostadin Kostadinov’un Rus casusu olduğu gerekçesi ile Ukrayna’ya giriş yasağı getirmiştir.¹²

Bulgaristan’da Ukrayna tartışmaları devam ederken ABD Savunma Bakanı, 18-19 Mart 2022 tarihlerinde, Avrupa turu kapsamında Sofya ve Burgas’ı ziyaret etmiştir. Bu ziyaretlerde ABD, NATO’nun Doğu Kanadındaki stratejik konumları üzerine müzakereler gerçekleştirmeyi amaçlamıştır. Bulgaristan’ın iç siyasetinde Rusya yanlısı olarak bilinen Vızrajdane Partisi, bu ziyaretlere tepki göstererek NATO karşıtı sokak eylemleri başlatmıştır.¹³

Sofya’da, Ukrayna-Rusya savaşında Bulgaristan’ın tarafsız kalmasını savunan Vızrajdane Partisi taraftarları ve Ukrayna’ya destek olan diğer siyasi grupların düzenlediği protestolar gerçekleşmiştir. Vızrajdane Partisi destekçileri, parlamento önünde Amerikan askeri üslerinin Bulgaristan’da bulunmasına karşı çıkan sloganlar eşliğinde, Rusya’nın Ukrayna işgalini simgeleyen “Z” harfi içeren pankartlarla eylem yapmışlardır. AB ve NATO’ya karşıt bir pozisyonla tanınan Vızrajdane Partisi, Bulgaristan siyasi arenası içinde Rusya yanlısı görüşlerin öncüsü konumuna yükselmiştir. Partinin lideri Kostadin Kostadinov, Bulgar Sosyalist Partisi’nin (BSP) hükümetteki Ukrayna politikasını daha az Rusya yanlısı olmakla eleştirmekte, böylece Bulgaristan’ın dış politikasında önemli bir tartışma konusunu gündeme getirmektedir.¹⁴

4 Mayıs 2022’de Bulgaristan Halk Meclisi’nin gerçekleştirdiği olağanüstü toplantı, ülkenin Ukrayna politikası konusunda derin bir bölünmüşlük yaşadığını ortaya koymuştur. Hükümetin koalisyon ortağı olan BSP ve Hükümette olmayan Vızrajdane Partisi Ukrayna’ya silah sevkiyatına kararlı bir şekilde karşı çıkmaktadır. Buna karşılık, “Değişime Devam Ediyoruz” (PP), “Demok-

9 Rusya Büyükelçisi Eleonora Mitrofanova özür diledi, <https://bnr.bg/tr/post/101611619> (Erişim Tarihi: 1.10.2024)

10 Bulgaristan ile Rusya arasındaki diplomatik ilişkiler kopma noktasına geldi, <https://tr.euronews.com/2022/07/01/bulgaristan-ile-rusya-arasindaki-diplomatik-iliskiler-kopma-noktasina-geldi> (Erişim Tarihi: 05.05.2024)

11 Vızrajdane Partisinin lideri Kostadinov, Bulgaristan’ın Rusya dış politikasıyla uyumlu bir siyaset benimsemesi gerektiği tezini savunmaktadır.

12 Ukrayna, ‘casus’ ilan ettiği Bulgar siyasi parti liderine ülkeye giriş yasağı getirdi <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ukrayna-casus-ilan-ettigi-bulgar-siyasi-parti-liderine-ulkeye-giris-yasagi-getirdi/2527929> (Erişim Tarihi: 1.10.2023)

13 Secretary of Defense Lloyd J. Austin III and Bulgarian Prime Minister Kiril Petkov Hold Joint Press Conference <https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript/Article/2971995/secretary-of-defense-lloyd-j-austin-iii-and-bulgarian-prime-minister-kiril-petkov/>, “Erişim Tarihi: 1/10/2023”

14 “Възраждане” с протест на 6 април срещу българска намеса във войната <https://www.24chasa.bg/bulgaria/article/11245707> “Erişim Tarihi: 01/10/2022”

ratik Bulgaristan” (DB) ve “Böyle Bir Halk Var” (İTN) bu konudaki desteklerini ifade etmişlerdir. Türk ve Müslüman tabana sahip HÖH, Atlantik ittifak ile uyum içinde hareket etme eğilimindeyken, “Vızrajdane”, Ukrayna’ya yönelik herhangi bir silah veya yardım sevkiyatının Bulgaristan’ın tarafsızlık duruşunu tehlikeye atacağını savunmuş ve bu süreçte Rusya yanlısı gösteriler organize etmiştir. Bu fikir ayrılıkları, Bulgaristan’ın Ukrayna politikasında iç siyasi çekişmelerin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu süreçte Cumhurbaşkanı Rumen Radev Bulgaristan’ın tarafsızlığı sürdürmesi gerektiği yönünde ulusal güvenliği öncelleyen şu açıklamalarda bulunmuştur:

“Ukrayna savaşının Avrupa, hatta dünya çapına yayılma riski ortada. Bulgaristan’ın geleceğini kendi menfaatleri için harcamaya ve tehlikeli adımlar atmaya hazır siyasetçiler var. Vatandaşlarımızı savaşa sürüklemem bizim yurtsever borcumuz olmalı. Kan dökülen her olayın başlangıcı olan silah çağrılarına kulak vermeyelim.”¹⁵

Cumhurbaşkanı Radev’in Bulgaristan’ın Ukrayna’ya askeri yardım politikasına karşı görüşleri, BSP ve Vızrajdane’nin politikalarıyla benzerlik göstermektedir. Bu politikaların ortak özelliği, Bulgaristan’ın Ukrayna-Rusya savaşındaki tarafsızlık politikasını koruması yönündedir. Bu politikalar AB ve NATO tarafından ciddi bir şekilde eleştirilmektedir. Eleştirilere rağmen, Cumhurbaşkanı Radev, Bulgaristan’ın ulusal çıkarlarını öncelemektedir. Bu ulusalcı yaklaşım mecliste karşılık bularak Bulgaristan’ın iç ve dış politikasının karmaşıklığını ve çeşitli faktörlerin etkisini yansıtmaktadır.

Parlamento seçimlerinin ardından 3 Kasım 2022 tarihinde, yeni meclis oturumunda, Bulgaris-

tan’ın Ukrayna’ya yönelik silah ve askeri destek sağlamasına ilişkin tasarı oylamaya sunulmuştur.¹⁶ Bulgaristan Meclisi’nde yapılan oylama sonucunda, Ukrayna’ya silah ve askeri yardım gönderilmesi 175 “evet”, 49 “hayır” ve 1 çekimsiz oyla onaylanmıştır. Bu süreçte, GERB-DGB, Değişime Devam Ediyoruz Partisi-Demokratik Bulgaristan (PP-DB), Hak ve Özgürlükler Hareketi (HÖH) ve Stefan Yanev’in partisi gibi siyasi gruplar, Ukrayna’ya destek verilmesini savunmuşlardır. Yanev’in partisi hariç bu siyasi partilerin çoğu Avro-Atlantik politikalara uygun hareket etmektedir, Vızrajdane ve BSP ise meclis oylamasına katılmayarak ve sokak gösterileri düzenleyerek silah gönderme kararına karşı çıkmışlardır. Bu konu ile ilgili olarak meclisteki konuşmasında BSP lideri Ninova, “askeri yardımın ülkeyi savaşta taraf yapacağı için, bu kararın milli çıkarlara aykırı” olduğunu ifade etmiştir.¹⁷

9 Mart 2023 tarihinde Sofya Belediye Meclisi’nin şehir merkezindeki Sovyet Anıtı’nın kaldırılması yönünde aldığı karar, Bulgaristan’da yeni bir tartışmayı tetiklemiştir. Demokratik Bulgaristan ve GERB Partisi, Kızıl Ordu Anıtı’nın yerinin değiştirilmesi yönünde oy kullanmışken; Bulgar Sosyalist Partisi üyeleri, Vızrajdane ve diğer milliyetçi gruplar bu karara itiraz etmişlerdir. Sovyet Kızıl Ordusu anıtı, ülkedeki Rusofil ve Rusofob tartışmalarının canlılığını yansıtan bir örnek teşkil etmektedir. Bulgar Sosyalist Partisi, Vızrajdane, ATAKA ve diğer Rusya yanlısı partiler, Sofya Belediye binası önünde geniş çaplı protestolar düzenleyerek bu durumun Rusya ile Bulgaristan arasında yeni bir kriz oluşturmasına izin vermeyeceklerini ifade etmişlerdir. Bu tartışma, Bulgaristan’daki siyasi kutuplaşmanın hem iç hem de dış politikadaki sürekliliğini gözler önüne sermektedir.¹⁸

15 Ukrayna’ya askeri yardım konusu Bulgar politikasını böldü <https://bnr.bg/tr/post/101641087/ukraynaya-askeri-yardim-konusu-bulgar-politikasini-boldu> “Erişim Tarihi: 01/10/2023”

16 Ukrayna’ya silah ve askeri yardım tasarısı, GERB- SDS ve “Demokratik Bulgaristan” partileri tarafından meclise sunulmuştur.

17 Bulgaristan Ukrayna’ya silah ve askeri yardım gönderecek <https://bnr.bg/tr/post/101730947/parlamento-ukraynaya-askeri-yardim-gonderilmesine-karar-aldi> (Erişim Tarihi: 01/10/2023)

18 Başkentin belediye meclisi, protestolar sırasında Sovyet anıtının kaldırılmasını onayladı., Bulgarcası; Столичният общински съвет одобри премахването на съветския паметник на фона на протести <https://www.svobodnaevropa.bg/a/32310055.html>, (Erişim Tarihi: 02.02.2023)

Sonuç

Bulgaristan'daki siyasi eğilimlerin analizi açısından Rusya faktörü kültürel, tarihsel ve sosyolojik olarak toplumsal bilinçaltında yer almaktadır. Rusya'nın kurtarıcı olarak algılanması Bulgaristan'daki devamlı Rusofil grupları canlı tutmaktadır. Avrupa yanlısı diğer grupların demokrasi, insan hakları ve liberal değerler ile kendilerini kitle oluştururken Rusya yanlısı gruplar daha fazla milliyetçi ve ulusalcı bir portre çizmektedir. Rusya'yı stratejik dost olarak gören Rusofil gruplar, Rusya'nın askeri operasyonlarını meşrulaştıran bir söylem kullanarak ülke içerisinde siyasal ayrımı güçlendirmektedir. Rusya-Ukrayna savaşı Bulgaristan içerisindeki iki siyasal ekolü devamlı karşı karşıya getirmesi bakımından siyasal ve sosyolojik sonuçlar doğurmaktadır. Bu siyasal ve sosyolojik sonuçların en önemlilerinden biri toplumsal güven buhranı yaşanması ihtimalidir. Bu ayrım kültürel birleşme ve çatışma noktalarını göstermesi bakımından da önemlidir.¹⁹ Ukrayna-Rusya krizi sonrasında Bulgaristan'da ortaya çıkan sert siyasal söylem, toplumda var olan Rusofil ve Rusofob ayrımını keskinleştirmekle beraber ortak tahayyüle de büyük zarar vermektedir.²⁰

Rusya'nın post-Sovyet alanında uyguladığı dış politika, zaman içerisinde artan askeri stratejileri de içerecek biçime evrilmiştir ve doksanlı yıllarda nüfuzunu kaybettiği coğrafyalara çeşitli yöntemlerle yeniden giriş yaptığı gözlemlenmiştir. Enerji sektörü, Rusya için ekonomik bir dış politika aracı olarak önem kazanmış, bu alanda stratejik bir konuma ulaşmıştır. Bunun yanı sıra, Rusya'nın Balkanlar'da sosyalist ve milliyetçi gruplarla olan ilişkileri dikkate değer bir süreklilik arz etmektedir.²¹ Bulgaristan'ın iç siyasetinde, Rusya yanlısı grupların AB ve NATO'ya kar-

şıtlığı sürekli bir tartışma unsuru oluştursa da, Avro-Atlantik yönlü dış politika tercihleri baskın çıkmaktadır. Bulgaristan'ın bölünmüş siyasal sistemi içerisinde Vızrajdane gibi oluşumların Rusya'ya yönelik destekleyici söylemleri, kamuoyu nezdinde sosyalist fraksiyonların politik yaklaşımlarından daha fazla etki yarattığı gözlenmektedir.²² Bu bağlamda Vızrajdane ülke içerisinde BSP'nin muhalefet boşluğunu dolduracak bir siyasi aktör olarak ön plana çıkmaktadır.

Partinin son dönemdeki yükselişi, Bulgaristan'ın iç siyasi denge yapısını dönüştürmüş ve Avrupa Birliği ile NATO gibi yapılarla ilişkilerde yeni tartışmaları tetiklemiştir. Özellikle Rusya-Ukrayna çatışması bağlamındaki tartışmalar Bulgaristan'ın dış politika stratejilerinin şekillendirilmesinde kritik bir role sahip olmuştur. Vızrajdane'nin ulusalcı tutumu ve Avro-Atlantik yapılarla olan karşıtlığına dayanan politik stratejisi, partinin hem yerel hem de uluslararası düzeyde önemli bir profil kazanmasını sağlamıştır. Parti, Bulgaristan'ın Rusya ile derin tarihi ve kültürel bağlarını sürekli vurgulayarak, Rusya'nın bölgesel politikalarıyla uyumlu tutumlar sergilemektedir ancak bu yaklaşım, Bulgaristan'ın Avrupa ve transatlantik ilişkilerinde zaman zaman gerginliklere yol açmaktadır. Genel olarak, Vızrajdane Partisi'nin ortaya çıkışı ve yükselişi, Bulgaristan'ın iç ve dış politika yapısında belirgin değişikliklere neden olmuştur. İç politika bağlamında, parti, Bulgaristan'ın politik ve stratejik yönünü şekillendirirken, dış politika sahnesinde, Rusofil ve Avro-Atlantik eksenindeki mevcut gerilimleri derinleştirmiştir. Bu gerilimler, ülkenin gelecekteki siyasi ve dış politika yönünü belirlemede önemli etkenler olarak kalmaya devam edecektir.

19 Dimitir Denkov, "Rosofilistik", Reçnik Na Prehoda Fenemologiya i Frenologiya na Novogovora, İztok-Zapad, Sofya, 2022, s.176.

20 Местят Паметника на Съветската армия, реши СОС, <https://rusofili.bg/Местят-Паметника-на-Съветската-армия/> (Erişim Tarihi: 11.11.2023)

21 Dimitar Bechev, Rival Power Russia's Influence in Southeast Europe, Yale University Press, 2017, s.188-200

22 Ukraine bans Bulgarian far-right leader suspected of Russian espionage https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/ukraine-bans-bulgarian-far-right-leader-suspected-of-russian-espionage/ (Erişim Tarihi: 25.05.2023)

Kaynakça

- Anadolu Ajansı. “Ukrayna, ‘casus’ ilan ettiği Bulgar siyasi parti liderine ülkeye giriş yasağı getirdi.” <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ukrayna-casus-ilan-ettigi-bulgar-siyasi-parti-liderine-ulkeye-giris-yasagi-getirdi/2527929>, Erişim Tarihi: 1.10.2023.
- Bechev, Dimitar. *Rival Power: Russia’s Influence in Southeast Europe*. Yale University Press, 2017, s.188-200.
- BNR. “Rusya Büyükelçisi Eleonora Mitrofanova özür diledi.” <https://bnr.bg/tr/post/101611619>, Erişim Tarihi: 1.10.2024.
- BNR. “Ukrayna’ya askeri yardım konusu Bulgar politikasını böldü.” <https://bnr.bg/tr/post/101641087/ukraynaya-askeri-yardim-konusu-bulgar-politikasini-boldu>, Erişim Tarihi: 01/10/2023.
- BNR. “Ukrayna’ya silah ve askeri yardım tasarısı, GERB- SDS ve ‘Demokratik Bulgaristan’ partileri tarafından meclise sunulmuştur.” <https://bnr.bg/tr/post/101730947/parlamento-ukraynaya-askeri-yardim-gonderilmesine-karar-aldi>, Erişim Tarihi: 01/10/2023.
- Denkov, Dimitir. *Rosofilistik. Reçnik Na Prehoda Fenemologiya i Frenologiya na Novogovora, İztok-Zapad*, Sofya, 2022, s.176.
- Department of Defense. “Secretary of Defense Lloyd J. Austin III and Bulgarian Prime Minister Kiril Petkov Hold Joint Press Conference.” <https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript/Article/2971995/secretary-of-defense-lloyd-j-austin-iii-and-bulgarian-prime-minister-kiril-petk/>, Erişim Tarihi: 1/10/2023.
- Euronews. “Bulgaristan ile Rusya arasındaki diplomatik ilişkiler kopma noktasına geldi.” <https://tr.euronews.com/2022/07/01/bulgaristan-ile-rusya-arasindaki-diplomatik-iliskiler-kopma-noktasina-geldi>, Erişim Tarihi: 05.05.2024.
- EurActiv. “Ukraine bans Bulgarian far-right leader suspected of Russian espionage.” https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/ukraine-bans-bulgarian-far-right-leader-suspected-of-russian-espionage/, Erişim Tarihi: 25.05.2023.
- Genov, Nikolai. “Radical Nationalism in Contemporary Bulgaria.” *Review of European Studies* Vol. 2, No. 2; December 2010, pp.41-45.
- Rusofili. “Местят Паметника на Съветската армия, реши СОС.” <https://rusofili.bg/Местят-Паметника-на-Съветската-армия/>, Erişim Tarihi: 11.11.2023.
- Siderov, Volen. *Моята Bitka Za Bulgariya. Bumerang Bg*, Sofya, 2007, pp.3-7.
- Svobodna Evropa. “Те отричат COVID-19 и вярват, че всичко се дирижира от САЩ. Как ‘Възраждане’ стигна до парламента.” <https://www.svobodnaevropa.bg/a/31564645.html>, Erişim Tarihi: 20.12.2023.
- Svobodna Evropa. “Столичният общински съвет одобри премахването на съветския паметник на фона на протести.” <https://www.svobodnaevropa.bg/a/32310055.html>, Erişim Tarihi: 02.02.2023.
- Vızrajane Partisi. “Bulgar Toprakları.” <https://vazrazhdane.bg/българските-земи/>, Erişim Tarihi: 1.05.2023.
- Vızrajane Partisi. “Bulgaristan Ordusu Maddesi.” <https://vazrazhdane.bg/българската-армия/>, Erişim Tarihi: 1.05.2023.
- Vızrajane Partisi. “Parti Programı.” https://vazrazhdane.bg/wp-content/uploads/2023/03/myPlatforma_Vazrazhdane.pdf, Erişim Tarihi: 1.05.2023.
- Vızrajane Partisi. “Hakkımızda.” <https://vazrazhdane.bg/за-нас/>, Erişim Tarihi: 01.12.2023.
- “Възраждане” с протест на 6 април срещу българска намеса във войната. <https://www.24chasa.bg/bulgaria/article/11245707>, Erişim Tarihi: 01/10/2022.
- Vızrajane Seçim Sonuçları. <https://results.cik.bg/>, Erişim Tarihi: 05.05.2024.

Mustafa Işık, 1989 yılında Kırcaali, Bulgaristan'da doğdu ve aynı yıl 1989 Göçü ile Türkiye'ye geldi. Lise eğitimi yabancı dil ağırlıklı olarak Körfez Hereke Lisesi'nde tamamladı. 2014 yılında Eskişehir Anadolu Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nün yanı sıra Sakarya Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. 2014-2016 yılları arasında Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimini "Balkanlardan Türkiye'ye Son Büyük Göç Olarak 1989 Göçüne Giden Süreç" adlı teziyle tamamladı. 2019'da Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında doktora çalışmalarına başladı ve 2024 yılında "Neoklasik Realizm Bağlamında Soğuk Savaş Sonrası Balkanlarda Dış Politikanın Dönüşümü (Bulgaristan Örneği)" başlıklı teziyle doktora eğitimini tamamladı. Çalışma alanları: Dış politika, Balkanlar, azınlıklar ve kültürel diplomasi üzerinedir.

BSF | B | A | L | K | A | N |
S | T | U | D | I | E | S |
F | O | U | N | D | A | T | I | O | N

balkanfoundation.com